

Olli Kariniemi & Pentti Rantanen

RAAMATUN
JUHLAKALENTERI
JA JOHANNEKSEN
ILMESTYS

RAAMATUN JUHLAKALENTERI JA
JOHANNEKSEN ILMESTYS

Olli Kariniemi & Pentti Rantanen

RAAMATUN JUHLAKALENTERI JA
JOHANNEKSEN ILMESTYS

© 2022 Olli Kariniemi & Pentti Rantanen

Kannen suunnittelu: Books on Demand

Sisuksen taitto: Olli Kariniemi

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-6949-2

LUKIJALLE

Tämän kirjan kirjoittaminen käynnistyi syksyllä 2019 samoihin aikoihin, kun Kiinasta kantautui ensimmäisiä uutisia Koronavirus-tartunnoista (COVID-19). Tänä päivänä me tiedämme, että kyseinen virus aiheutti maailmanlaajuisen epidemian eli pandemian. Siihen on kuollut vuoden 2022 loppuun mennessä noin 6,7 milj. ihmistä eri puolilla maailmaa. WHO arvion mukaan viruksen aiheuttamia kuolemia voi olla jopa kolme kertaa enemmän.

Vuoden 2022 helmikuun 24. päivänä alkanut Ukrainan sota 2.0 on viimeisin käänne huonojen uutisten lohduttomassa virrassa. Meitä huolestuttavat kuvat sotien pakolaisista ja puheet uusien sotien uhista, raportit ilmastomuutoksesta ja maapallon elinolojen kaventumisesta sekä otsikot köyhimpiä maita uhkaavasta nälänhädästä. Apokalyptisiin mittasuhteisiin kasvaneet globaalit ongelmat horjuttavat tulevaisuudenuskoamme.

Usko oli koetuksella myös kristittyjen keskuudessa Ilmestyskirjan syntyaikana. Silloisen supervalta Rooman hallitsija Domitianus (81–96) ryhtyi vaatimaan myös kristityiltä ehdotonta keisarin palvontaa kuoleman rangaistuksen uhalla. Tähän asti kristityt olivat saaneet nauttia juutalaisille suodusta oikeudesta rukoilla keisarin puolesta ilman, että heidän piti palvoa häntä jumalana, mutta ensimmäisen juutalaissodan (66–73) jälkeen kristittyjen tilanne muuttui.

Se Rooma, josta Paavali oli todennut vielä muutamia vuosikymmeniä aikaisemmin, ettei esivalta *”ole niiden pelkona, jotka tekevät hyvää, vaan niiden, jotka tekevät pahaa”*, oli paljastumassa kristittyjä vainoavaksi pedoksi, joka olisi *”juovuksissa pyhien verestä”* (Room. 13:1–7; Ilm. 17:5–6). Esivaltaan kunnioittavasti suhtautuneet kristityt olivat muuttuneet Rooman silmissä epäilyttäväksi ja sekalaiseksi joukoksi, jonka juuret olivat kapinoivassa Palestiinassa.

Johannes, Ilmestyskirjan kirjoittaja, oli yksi pedon kynsiin joutuneista. Hänet oli vangittu ja viety Aigeianmeren Patmoksen saarelle pakkotyöhön (Ilm. 1:9). Johannes oli huolissaan Aasian provinssin seurakunnista, jotka olivat joutuneet Rooman imperiumin raadeltavaksi. Huolten ahdistamana hän kääntyi rukoillen Jumalan puoleen ja sai vastauksen näkyjen muodossa, jotka ovat luettavissa Raamatustamme.

Johannes sai katsella ihmiskunnan tulevaisuutta Jumalan silmin. Näyissä elämää kuvataan hyvän ja pahan välisenä kamppailuna, jonka lopputulos on

selvä. Jeesus Kristus on kuolemallaan voittanut pahuuden, joka käy epätoivoista viivytystaistelua kaikin käytössä olevin keinoin. Pian on käsillä se hetki, kun voitettu pahuus kukistetaan myös maan päällä, ja Kristus ottaa hallintavallan (Ilm. 1:1; 19:6–11).

Ilmestyskirja on vaikuttava speaktaakkeli, jossa hyödynnetään kaikkia aisteja kuulijoiden ja lukijoiden vakuuttamiseen. Sitä voisi verrata musiikilliseen suurteokseen, jossa joulun herkkä tunnelma rauhan julistuksineen ja enkelikuoroineen vaihtuu metallimusiikin ärjyntään, särösointuihin ja visuaalisiin tehosteisiin savuineen ja tulineen. Päähenkilö on kummassakin kertomuksessa sama, mutta tunnelmat vastakkaiset.

Tummista sävyistään huolimatta Johanneksen ilmestys on ennen kaikkea toivon kirja. Kutsu juhliin! Se kertoo Kristuksen paluun myötä alkavista Karitsan häistä ja messiaanisesta rauhanajasta. Kristittyjen odotus kohdistuu tähän Kristuksen paluusta käynnistyvään uuteen ajanjaksoon ihmiskunnan elämässä eikä maailman loppuun, kuten usein erehdytään ajattelemaan.

Hääjuhlisiin herätetään myös kaikki kuolleet morsiusseurakunnan jäsenet, joten kyseessä on todellinen megaluokan tapahtuma. Sitä kutsutaan Ilmestyskirjassa ensimmäiseksi ylösnousemukseksi erotukseksi toisesta, joka tapahtuu vasta aikojen lopulla (Ilm. 19:1–8).

Kolme katsetta Ilmestyskirjaan

Tämä kirja rakentuu kolmesta osasta: Johdanto-osasta, sisällön selityksestä ja erityiskysymyksistä, joissa paneudumme Ilmestyskirjan keskeisiin teemoihin perusteellisemmin.

Johdanto-osassa tarjoamme tulkinta-avaimia Ilmestyskirjan ymmärtämiseen. Kirjoittajaa, ajoitusta ja vastaanottajia koskeviin kysymyksiin vastaaminen auttaa sijoittamaan tekstin sen historialliseen kontekstiin. Kirjallisuuden lajin tuntemus sekä kirjan juonen ja rakenteen tunnistaminen liittävät sen osaksi apostolista julistusta ja kertovat meille, mikä herätti toiveikkautta kristittyjen keskuudessa ensimmäisen vuosisadan vaihteessa. Ja johdanto-osan lopusta löytyvät selitysmallit osoittavat, miten Ilmestyskirjaa on tulkittu seurakunnan pitkän historian aikana.

Selitysosassa tarkastelemme kirjan sisältöjä luku luvulta (1–22) ja jae jakeelta (405). Emme lue kirjaa kronologisessa järjestyksessä ensimmäisestä jakeesta viimeiseen, vaan tarkastelemme sisältöjä toistorakenteen pohjalta. Toisto on Raamatussa käytetty tehokeino, jossa asia sanotaan ja

sitten toistetaan. Yksittäiset säkeistöt, kappaleet, luvut, kokonaiset kirjat ja jopa kirjasarjat voivat rakentua toiston pohjalle. Raamatustamme löytyy esimerkiksi Luukkaan kirjoittama kaksiosainen teos, joka koostuu Luukkaan evankeliumista ja Apostolien teoista. Evankeliumin tapahtumat lähtevät liikkeelle Roomasta keisari Augustuksen käskystä ja ne päättyvät Jerusalemiin. Sen jatko-osassa, Apostolien teoissa, sama toistetaan, mutta käänteisessä järjestyksessä. Se lähtee liikkeelle Jerusalemin tapahtumista ja päättyy lopulta Roomaan (AB–BA).

Luukas hyödynsi kirjasarjassaan käänteistä eli kiastista toistoa ja sen pohjalle rakentuu myös Ilmestyskirja. Ilmestyskirjassa on kahdeksan näkyjaksoa, joista neljä ensimmäistä kerrotaan historiallisesta näkökulmasta ja sen jälkeen ne toistetaan käänteisessä järjestyksessä eskatologisesta näkökulmasta. Toistojen pareista muodostuu kolme itsenäistä kertomusta eli episodiat tulevista tapahtumista. Noudatamme tätä rakennetta kirjan selitysosassa.

Erityiskysymyksissä paneudumme teemoihin, jotka vaativat perusteellisemmän käsittelyn kuin mihin kirjan selitysosassa olisi ollut mahdollisuutta. Olemme valinneet mukaan seitsemän sielunhoidollista teemaa, mikä sopii erinomaisesti myös Ilmestyskirjan luonteeseen. Paneudumme morsiusseurakunnan ja Israelin heimojen jäännöksen rooleihin Herran päivän tapahtumissa. Hahmottelemme historian viimeiseksi jäävän ja Babyloniaksi kutsutun valtakunnan tuntomerkkejä ja kysymme, onko 666 edelleen tärkeä henkilötieto. Kysymme myös, muuttaako Jumala tuomiotaan, jos ihmiskunta katuisi tekojaan ja mitä katumattomia kohtaava toinen kuolema tarkoittaa. Lopuksi palautamme mieliin Jeesuksen opetuksen siitä, miten Herran päivään tulee valmistautua.

Emme luo kirjassamme jotakin täysin uutta ja mullistavaa, vaan kokoaamme, kehitämme ja sovellamme kaikkea opetus- ja seurakuntatyössä opimaamme. Johannesta lukiessamme olemme vakuuttuneet, että sen sanoma on ajaton ja se oli myös syy, miksi Ilmestyskirja aikanaan hyväksyttiin Uuden testamentin kaanoniin. Vuosituhansien ajan se on lohduttanut kaltoin kohdeltuja ja epätoivon valtaan joutuneita, ja lohduttaa edelleen.

”Autuas on se, joka lukee ja kuule tämän profetian sanat”, totesi Johannes aikalaisilleen ja meille (Ilm. 1:3). Näin siksi, ettei Kristuksen morsiamen

tarvitse enää koskaan pelätä tulevaisuutta, sillä pahin mahdollinenkaan lopputulos eli marttyyrikuolema ei estä osallistumasta sulhasen paluun myötä alkaviin juhliin ja ilonpitoon.

Tämä Ilmestyskirjasta huokuva elämisen pelottomuus sai meidät tarttumaan kynään ja kirjottamaan tämän kirjan. Pelottomuus on jotakin, mitä tämän päivän kristitty tarvitsee. Se on rohkeutta elää ja unelmoida aikana, jota leimaa lohduttomuus ja näköalattomuus.

Hämeenlinnassa ja Hangossa 28.10.2022

Olli Kariniemi

Pentti Rantanen

Sisällys

LUKIJALLE	5
JOHDANTO	15
1 Kirjan historiallinen konteksti	16
1.1 Kirjoittajana Johannes, teidän veljenne	17
1.2 Kirja syntyi ensimmäisen vuosisadan lopulla	22
1.3 Vastaanottajat asuivat Aasian provinssissa	23
2 Kirja edustaa apokalyptistä kirjallisuutta	24
2.1 Apokalyptiikka edusti hengellistä vastarintaliikettä	25
2.2 Apokalyptikot jatkoivat profeettojen jalanjäljissä	27
3 Kirjan juoni seuraa Raamatun juhlakalenteria	29
3.1 Pääsiäinen ja helluntai ovat takanapäin	31
3.2 Sovintopäivä ja lehtimajajuhla ovat edessäpäin	32
4 Kirjan rakenne on kiastinen.....	34
4.1 Kirja rakentuu kahdeksasta näkyjaksosta	35
4.2 Näkyjaksot alkavat temppelinäkymällä.....	36
5 Kirjan eri selitysmallit.....	40
SISÄLLÖN SELITYS.....	47
ALKUSANAT	48
EPISODI I.....	55
6 Taisteleva morsiusseurakunta.....	56
6.1 Temppelinäkymä	56
6.2 Seitsemän erilaista seurakuntaa	58
6.2.1 Ensirakkautensa kadottanut Efeso	62
6.2.2 Köyhä rakas Smyrna	65
6.2.3 Häilyvä Pergamon	67
6.2.4 Suvaitseva Tyatira	69
6.2.5 Kuollut Sardes	71
6.2.6 Rakkaudessa suuri Filadelfia	74
6.2.7 Haalea Laodikea	76

7 Riemuitseva Karitsan vaimo	80
7.1 Temppelinäkymä	80
7.2 Voittajana uudessa Jerusalemissa	81
7.2.1 Muurit ovat kuninkaallisten kruunu	81
7.2.2 Kaupunki kuin Eedenin puutarha	83
Tiivistelmä: Episodi I ja juhlakalenteri	86
EPISODI II.....	87
8 Jumalan valtakunta kasvaa salassa	88
8.1 Temppelinäkymä	88
8.1.1 Julkistamisjuhlan osallistujat	88
8.1.2 Karitsa on juhlan päähenkilö	92
8.2 Sinettien salaisuudet avautuvat	95
8.2.1 Neljä värikästä ratsua	96
8.2.2 Marttyyrien määrä kasvaa	103
8.2.3 Taivas ja maa järkkyvät.....	105
8.3 Välinäytös: väestönsuojelutoimet	106
8.3.1 Sinetöidyt edustavat Israelin heimoja.....	106
8.3.2 Evakuoidut ovat morsiusseurakuntaa	108
9 Jumalan valtakunta paljastuu Kristuksessa	112
9.1 Temppelinäkymä	112
9.2 Seitsemäs sinetti avataan	114
9.2.1 Jumalan Sanan julkinen paluu	114
9.3 Välinäytös: Messiaan aikakausi	117
9.3.1 Tuhatvuotinen rauhan aika.....	117
9.3.2 Googin sota jää viimeiseksi.....	121
9.4 Viimeinen tuomio ja uusi alku	124
Tiivistelmä: Episodi II ja juhlakalenteri.....	127
EPISODI III.....	129
10 Torvet kutsuvat sovintoon	130
10.1 Temppelinäkymä.....	130
10.2 Pahan vallat vastustavat Jumalaa	132
10.2.1 Neljä luonnon vitsausta	133

10.2.2 Piinatut ja ensimmäinen Voi!.....	137
10.2.3 Idän kuninkaat ja toinen Voi!	138
10.3 Välinäytös: viimehetken valmistelut	141
10.4 Äkisti tulee temppeliinsä Herra	142
10.4.1 Jumalan temppeli on valmistumassa	144
10.4.2 Säkkipukuiset ilmestyvät katukuvaan	148
11 Seitsemäs torvi päättää sovintopäivän	152
11.1 Temppelinäkymä	152
11.2 Sota taivaassa	153
11.2.1 Lohikäärme ja kolmas Voi!	157
11.2.2 Pedoksi muuttuva imperiumi	160
11.2.3 Väärä profeetta ilmestyy	163
11.3 Välinäytös: Messias Siionin vuorella	165
11.4 Viimeinen sadonkorjuu	166
12 Maljat piinaavat katumattomia	174
12.1 Temppelinäkymä	174
12.2 Jumala tuomitsee pahan vallat	176
12.2.1 Piinatut ja luonnon vitsaukset.....	177
12.2.2 Idän kuninkaat vs. pedon liittouma	178
12.3 Välinäytös: valvokaa!	178
13 Seitsemäs malja on Babylonin loppu.....	181
13.1 Temppelinäkymä	181
13.2 Babylonin päivät ovat luetut.....	181
13.2.1 Babylon on Rooman perillinen	182
13.2.2 Babylon on pedoista viimeinen	187
13.3 Välinäytös: lähtekää pois, jättäkää!	190
13.4 Babylonin hautajaiset	193
13.4.1 Kumppaneiden surunvalittelut.....	193
13.4.2 Myllynkivi sinetöi pedon kohtalon.....	195
13.4.3 Kolminkertainen halleluja Jumalalle	197
13.5 Eilisen vai huomisen petoja?	199
Tiivistelmä: Episodi III ja juhlakalenteri.....	201

LOPPUSANAT	202
ERITYISKYSYMYKSIÄ	213
1 Evakuoitu morsiusseurakunta	215
2 Sinetöidyt Jumalan palvelijat	220
3 Babylon on rahan valtakunta	225
4 Peto paljastuu numeroiden takaa.....	232
5 Jumalan jos muuttaa tuomion armoksi	236
6 Viimeinen tuomio ja tulinen järvi.....	241
7 Näin varaudut Herran päivään	246
LÄHTEET	250
KIRJOITTAJAT.....	256

OSA I

JOHDANTO

Kirjan synty- ja tulkintahistoria

JOHDANTO

Kirjan ensimmäisessä osassa perehdymme Ilmestyskirjan synty- ja tulkinta-historiaan. Tutustumme kirjoittajaan ja hänen teologiansa pääpiirteisiin sekä siihen maailmaan, jonka keskellä kirjan vastaanottajat elivät, sillä historiallisen kontekstin tunteminen auttaa tekstin ymmärtämisessä. Paneudumme myös kirjan erityispiirteisiin eli apokalyptiikkaan kirjallisuuden lajina sekä juoneen ja sen etenemiseen. Ja lopuksi kerromme, miten Ilmestyskirjaa on selitetty seurakunnan pitkän historian aikana. Esittelemme neljä ehkäpä tunnetuinta selitysmallia, joihin palaamme kirjan toisessa, selittävässä osassa aina sopivan tilaisuuden tullen.

Tämän kirjan nimenä on *Raamatun juhlakalenteri ja Johanneksen ilmestys*, sillä Ilmestyskirjan tapahtumat liittyvät läheisesti juhlakalenteriin. Se on typos eli esikuva siitä, miten Jumalan ihmiskunnan pelastamiseksi laatima suunnitelma etenee ja huipentuu Kristuksen voittoisaan paluuseen maan päälle (Ilm. 19:1–9). Typologinen tapa tulkita Vanhan testamentin henkiöitä, tapahtumia ja juhlia on hyvinkin tavallista Uudessa testamentissa. Jeesus sovelsi kyseistä selitystapaa todetessaan fariseuksille: *”Jos uskoisitte Moosesta, uskoisitte myös minua, juuri minusta hän on kirjoittanut”* (Joh. 5:46–47). Paavali hyödynsi sitä opetuksessaan (Kol. 2:16–17) ja myös Heprealaiskirjeen kirjoittaja löysi esikuvia Kristuksesta profeettojen sanomasta, ylipapin palveluksesta ja Vanhan testamentin uhrimenoista (Hepr. 10:1).

Raamatun juhlakalenteri on syntynyt Vanhan testamentin tärkeiden tapahtumien ympärille muodostuneista juhlista. Se koostuu neljästä suuresta juhlasta, joita ovat 1) pääsiäinen, 2) helluntai, 3) suuri sovintopäivä ja sitä edeltävä torvensoitonpäivä sekä viimeisen sadonkorjuun päättävä 4) lehtimajajuhla (3. Ms. 23:1–44).¹ Ilmestyskirja kertoo erityisesti juhlakalenterin kahdesta viimeisestä juhlasta historiallisesta *”mikä on nyt”*-näkökulmasta ja toistaa saman eskatologisesta *”mikä on myöhemmin tapahtuva”*-näkökulmasta (Ilm. 1:19).

Juhlakalenteri muistuttaa kirkkovuottamme, joka rakentuu kristinuskon keskeisten tapahtumien ympärille. Kirkkovuosi alkaa marras-joulukuussa vietettävästä ensimmäisestä adventista ja päättyy tuomiosunnuntaihin. Kirkkovuosi jaetaan tavallisesti joului-, pääsiäis- ja helluntaipiriin. Pääsiäinen on

¹ Schwarz 1991, 24–49.

kristillisen kirkkovuoden keskus, ja toimii ”ankkurina” muiden tapahtumien ajankohtien laskemisessa. Jokaiseen kirkkovuoden pyhäpäivään liittyy Raamatun tekstejä, jotka luetaan ja joihin saarna pohjautuu. Kirkkovuoden Uuden testamentin epistolateksteistä 18 on poimittu Ilmestyskirjasta.²

1 Kirjan historiallinen konteksti

Ilmestyskirja on ainoa alusta loppuun saakka oleva profeetallinen kirja Uudessa testamentissa. Sen kreikankielinen nimi on *Apokalypsis*. Sana tulee verbistä *apokalyptein* (ἀποκαλύπτειν), joka tarkoittaa ”poistaa peite”, ”paljastaa”, ”tuoda esiin kaivoksesta”. Se lupaa autuuden sille, joka sen ”lukee ja kuulee” (Ilm. 1:3). Kirja kuvaa kirkastettua ja hallintansa saanutta Kristusta niin taivaassa kuin maan päällä. Samalla se kuvaa Saatanan tappiota ja lopullista rangaistusta.³

Kristus on Ilmestyskirjan keskushenkilö, ja hänestä käytetään 28 kertaa uhriin viittaavaa nimeä ”Karitsa”.⁴ Myös sana ”enkeli” esiintyy todella usein. Koko UT:ssa niitä on 175, joista Ilmestyskirjassa yksistään 67 kertaa. Kirja sisältää noin 300 kuvausta ja vertausta, joista jokaisella on oma merkityksensä, vaikka kaikkia niistä ei välttämättä vielä ymmärretä. Erityinen painoarvo on luvulla seitsemän. Se kuvaa lukuna täydellisyyttä (*hepr. sheva*, שֶׁבַע) ja merkitsee samaa asiaa kuin vannominen (*hepr. shava*, שָׁוָא). Kun joku asia toistetaan seitsemän kertaa, se toteutuu yhtä täydellisesti ja varmasti kuin vannottu lupaus.

Rukous on kirjan kantava teema ja se mainitaan 24 kertaa (koko UT:ssa lisäksi 35 kertaa). Jos sanastoon lisätään vielä ylistys, maahan polvistuminen, kunnian antaminen, Jumalan palveleminen, Jumalan puoleen huutaminen ja monet ylistyslaulut sekä hymnit, vahvistuu rukouskuva entisestään. Rukoilemalla seurakunta osallistuu hyvän ja pahan väliseen taisteluun, joka käydään ja ratkaistaan taivaassa.

Kaikki rukous ja palvonta eivät kuitenkaan kohdistu Ilmestyskirjassa Jumalaan, vaan yhtä lailla Saatanaan, petoon ja vääraan profeettaan (Ilm. 13:4,8). Ilmestyskirjassa esiintyvät rukoilijat ja rukoilijat: Osoitteet ovat selkeät, mutta vastakkaiset! Samoin kamppailevat oikea ja väärä oppi (Ilm.

² Ranta 2015, 25–26.

³ Mears 1979, 374.

⁴ Pohl 1979, 176.

”Autuas se, joka tämän toisille lukee,
autuaat ne, jotka kuulevat nämä ennussanat
ja ottavat varteen sen, mitä tähän kirjaan
on kirjoitettu, sillä hetki on lähellä.”

Näillä sanoilla Johannes, Ilmestyskirjan kirjoittaja, toivotti lukijansa tervetulleeksi näkyjensä maailmaan. Lukijalleen Ilmestyskirja on hämmentävä teos, jonka lohdullinen sanoma jää usein löytämättä. Hämmennys vaihtuu ihasteluun, kun kirjaa tarkastellaan kiastisen toistorakenteen pohjalta, kuten tässä teoksessa. Yhden kertomuksen sijaan näyistä muodostuukin kolme kertomusta eli episodina seurakunnalle.

Ilmestyskirjan syntyaikoina seurakunnan usko oli koetuksella, kun Rooma oli muuttumassa kristittyjä raatelevaksi pedoksi. Usko on koetuksella myös tänä päivänä, sillä globaalit ongelmat horjuttavat uskoamme tulevaisuuteen. Ilmestyskirjan kertomukset muuttavat mediatodellisuuden tarjoileman synkän kuvan toisenlaiseksi kertomalla, mistä kaikessa on kysymys. Ja kun todellisuus muuttuu, muuttuu myös elämämme.

Kirjan ovat kirjoittaneet Suomen Vapaakirkon pastori **Pentti Rantanen** (TM) ja tietokirjailija **Olli Kariniemi** (YTT). Pentti on tehnyt pitkän työuran Suomen teologisessa opistossa opettajana ja Hangon kaupungissa aikuisopettajana. Olli on toiminut valtakunnallisten kristillisten järjestöjen palveluksessa tiedottajana ja toimittajana sekä kirjoittanut useita tietoteoksia.

BoD

9 789528 069492